

سۇئال

ھەسەل ھەرىسىنىڭ لىچىنكىسىنىڭ يېيىش توغرىدا بولامدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ھەسەل ھەرىسىنىڭ لىچىنكىسىنىڭ يېيىش توغرىدا بولمايدۇ، چۈنكى ئۇ ھەسەل ھەرىسىنىڭ تۈرىدىن ھېسابلىنىدۇ، قۇرۇت ۋە ھاشاراتلەرنى يېيىشمۇ ئەسلىدە دۇرۇس بولمايدۇ.

لىچىنكا دېگەن تۇخۇمدىن چىققان ھاشارەتلەرنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش باسقۇچلىرىدىن دەسلەپكى باسقۇچ بولۇپ، مۇكەممەل ھاشارەت بولۇش باسقۇچىدىن ئىلگىرىكى يۆتكىلىشچان باسقۇچ دەپ ئىپادىلىنىدۇ. ئۇنىڭ شەكلى قۇرۇتقا ئوخشايدۇ.

ھەسەل ھەرىسىگە نىسبەتەن لىچىنكىلىق باسقۇچى بولسا ئۇنىڭ تۇخۇمنى چاققان ۋاقتى بولۇپ، لىچىنكا كىچىك ئېلىپىس شەكلىدە پۇتمۇ يوق ۋە كۆزىمۇ يوق رەڭگى ئاپپاق ھالەتتە چىقىدۇ، تۇخۇمنى چىقىشتىن ئىلگىرى تۇخۇم ئەتراپىغا شاھانە يېمەكلىكتىن ئاز مىقداردا ئاجىرتىپ ئىشلەپ چىقىرىش بىلەن مەشغۇل بولىدۇ، لىچىنكا تۇخۇمدىن چىققاندىن كېيىن لىچىنكىلەر ئۈچۈن ئۈچ كۈن شاھانە يېمەكلىك ئاجىرتىپ ئىشلەپ چىقىرىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ، مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن، لىچىنكا سوزۇلۇپ ئالتە كۈزلۈك بولىدۇ، ئاندىن غوزەك ئىشلەپ چىقىرىدۇ، بۇ قول تېگىشتىن ئىلگىرىكى باسقۇچ دەپ ئاتىلىدۇ.

لىچىنكا دېگەن ھەسەل ھەرىسىنىڭ يېتىلىش باسقۇچلىرىدىن بىر باسقۇچ بولۇپ، ھەسەل ھەرىسىنى ئۆلتۈرۈشتىن توسقانلىق توغرىسىدا ئەسەر بايان قىلىنغان، ئۆلتۈرۈش چەكلىنىدىكەن، ئۇنى يېيىشمۇ چەكلىنىدۇ. چۈنكى ئەسلى قائىدىدە: ئۆلتۈرۈش چەكلەنگەن ھەر قانداق نەرسىنى يېيىش توغرىدا بولمايدۇ، چۈنكى يېيىش توغرىدا بولغان بولسا ئۆلتۈرۈشمۇ توغرىدا بولاتتى.

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام **جانلىقلاردىن تۆت تۈرلۈك نەرسىنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەن: چۆمۈلە، ھەسەل ھەرىسى، ھۆپۈپ ۋە كۆۋەيت قۇچقىچىدىن ئىبارەت.** [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 5267 شەيخ ئەلبانى سەھىھ دېگەن].

دائىمىي كومىتېت ئۆلىمالىرى مۇنداق دېگەن: ھۆپۈپنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدا ئەسەر كەلگەن، ئۇنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەنگەنلىك توغرىسىدىكى دەلىلدىن، ئۇنى يېيىشنىڭ ھاراملىقى توغرىسىدىكى ھۆكۈم ئېلىنىدۇ، شۇنىڭغا

ئاساسەن نەھنىڭ ئەسلى ھارامنى بىلدۈرىدۇ. ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە يەغەمبەر ئەلەيھىسسالام جانلىقلاردىن تۆرت تۈرلۈك نەرسىنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەن: **چۆمۈلە، ھەسەل ھەرىسى، ھۆپۈپ ۋە كۆۋەيت قۇچقىچىدىن ئىبارەت.** [ئىمام ئەھمەد، ئەبۇ داۋۇد ۋە ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىس توغرىسىدا مۇنداق دەيدۇ: بۇ ھەدىسنىڭ راۋىلىرى ئىشەنچلىك راۋىدۇر. بەيھەقى مۇنداق دېگەن: بۇ ھەدىس مۇشۇ بايتا كەلگەن ئەڭ كۈچلۈك ھەدىستۇر. ["دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسى" 22-توم 23-بەت].

لېچىنكا ھەسەل ھەرىسىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش باسقۇچىدىن بىر باسقۇچ بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنى ئۆلتۈرۈش ھەسەل ھەرىسىنى ئۆلتۈرگەنگە ئوخشاش، ئۇنى يېيىش ھەسەل ھەرىسىنى يېگەنگە ئوخشاش بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنى يېيىش توغرا بولمايدۇ. شەيخ سالىھ پەۋزاندەن ھەرىنىڭ لېچىنكىسىنى يېيىشنىڭ ھۆكۈمى توغرىسىدا سورىغاندا، شەيخ جاۋاب بېرىپ: لېچىنكا ھەسەل ھەرىسىدىن ھېسابلىنىدۇ، يەغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنى يېيىشمۇ ھارام بولىدۇ، دېگەن.

<http://www.saif.af.org.sa/ar/node/549>

شۇنىڭدەك لېچىنكىنى يېيىش قۇرۇت ۋە ھاشاراتلەرنى يېيىشنىڭ جۈملىسىدىن ھېسابلىنىدۇ. ئەسلىدە ئۇنى ئۆلتۈرۈش توغرا ئەمەس، بولۇپمۇ يېيىش مەقسىتىدە ئۆلتۈرۈش توغرا بولمايدۇ، ئۇ ئايرىم بىر نەرسە بولۇپ، يىمەكلىك قاتارىغا كىرمەيدۇ، مېۋىلەردە ئۆسۈپ يېتىلگەن بىلەن مېۋىلەرنىڭ جۈملىسىدىن ھېسابلىنمايدۇ. بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇماتقا ئېگە بولۇش ئۈچۈن **114855-21901** - نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.